

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/158179,Giganci-nauki-infografiki-historyczne-Tadeusz-Sedzimir-Sendzimir.html>
2022-06-25, 07:01

Giganci nauki - infografiki historyczne: Tadeusz Sędzimir (Sendzimir)

Instytut Pamięci Narodowej przypomina, jak polscy wynalazcy i uczeni zmieniali świat, jak wiele wnieśli w rozwój naszego kraju i innych państw.

Mechanik, metalurg, wynalazca, nazywany „Edisonem metalurgii”

TADEUSZ SĘDZIMIR (SENDZIMIR)
UR. 15 VII 1894 R., ZM. 1 IX 1989 R.

MECHANIK, METALURG, WYNAŁAZCA NAZYWANY „EDISONEM METALURGII”

- 1 ZREWOLUCJONIZOWAŁ ŚWIATOWE STALOWNICTWO W ZAKRESIE WALCOWANIA BLACHY I JEJ CYNKOWANIA
- 2 BLACHĘ OCYNKOWANĄ METODĄ SĘDZIMIRA MOŻNA BYŁO PODDAWAĆ DALSZEJ OBRÓBCE – TŁOZYĆ, WYGINAĆ. W 1934 R. POKRYTO NIĄ DACH KRAKOWSKICH SUKIENNIC
- 3 W USA OPATENTOWAŁ WALCARKĘ PLANETARNĄ, SWÓJ NAJBARDZIEJ ZNANY WYNAŁAZEK
- 4 METODĄ SĘDZIMIRA KSZTAŁTUJE SIĘ ZNAKOMITA WIĘKSZOŚĆ KAROSERII SAMOCHODOWYCH ORAZ OBUDÓW PRAŁEK I ŁODÓWEK
- 5 UZYSKAŁ OK. 120 PATENTÓW, W TYM 73 W USA
- 6 DO KOŃCA XX W. W 35 KRAJACH PRACOWAŁO JESZCZE OK. 400 RÓŻNYCH WALCAREK WYKONANYCH WG POMYSŁÓW I PATENTÓW SĘDZIMIRA

W 1933 R. W KOSTUCHNIE (OBECNIE DZIELNICA KATOWIC) POWSTAŁA PIERWSZA NA ŚWIECIE LINIA CIĄGŁEGO WYZARZANIA I CYNKOWANIA BLACH STAŁOWYCH NA SKALĘ PRZEMYSŁOWĄ, WYKORZYSTUJĄCA PROCES SĘDZIMIRA. W TYM SAMYM ROKU WALCARKĘ SĘDZIMIRA ZAINSTALOWANO W HUCIE „POKOJ” W NOWYM BYTOMIU, GDZIE DZIAŁAŁA AŻ DO 1962 R.

WYNAŁAZCA
FIZYKA
INGINIERIA
MATEMATYKA
MEDYCINA
CHEMIA

• HUTA „POKOJ” W NOWYM BYTOMIU, FOT. DOMENA PUBLICZNA
• OPISY PATENTOWE, FOT. DOMENA PUBLICZNA
• WALCARKA ORIENTOWANA PRZEZ T. SĘDZIMIRA, FOT. DOMENA PUBLICZNA

OPRACOWANIE HISTORYCZNE: MAGDALENA RUCZYŃSKA, KONSULTACJA HISTORYCZNA: MAREK ELIKASIK
OPRACOWANIE GRAFICZNE: ROMAN KUCHARSKI, MACIEJ CZAPLIKI

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Tadeusz Sędzimir (1894-1989)

Urodził się we Lwowie 15 lipca 1894 r., był synem urzędnika państwowego. Po ukończeniu IV gimnazjum klasycznego w 1912 r. rozpoczął studia na wydziale mechanicznym miejscowej Szkoły Politechnicznej. I jemu los uniemożliwił uzyskanie dyplomu.

Po zajęciu Lwowa przez wojska rosyjskie na początku I wojny światowej, pracował w warsztacie samochodowym. Następnie został sekretarzem w rosyjsko-amerykańskiej izbie handlowej w Kijowie. Po wybuchu rewolucji w 1917 r. ruszył na wschód przez Syberię, docierając pod koniec 1918 r. do Szanghaju. W roku 1919, uzyskawszy wsparcie finansowe Banku Azjatycko-Rosyjskiego, uruchomił tam wytwórnię gwoździ, nitów i śrub zatrudniającą 150 pracowników, która znakomicie prosperowała.

Zdobyte tam doświadczenia z wyrobami z niskojakościowych stali węglowych podatnych na korozję w morskim, wilgotnym klimacie Szanghaju, skłoniły Sędzimira do zastanawiania się nad ochroną antykorozyjną. Zwłaszcza nad procesem cynkowania. Uznając dotychczasowe sposoby za niedoskonałe, co przejawiało się kruchością powłoki cynkowej – postanowił zastąpić je nową technologią. Mówiąc najprościej – trzeba było utrzymać proces w izolacji do atmosfery, co zapobiegało utlenianiu cynku. Metoda ta wymagała podawania blach w długich taśmach, zamiast arkuszy. A więc zastosowania odpowiednich walcarek. Taka była geneza i istota najważniejszego osiągnięcia Sędzimira, które miało po latach zrewolucjonizować światowe stalownictwo.

Mając w głowie zarys tej idei i nie mogąc jej realizować w Szanghaju – udał się w 1929 r. do Stanów Zjednoczonych, by zainteresować nią tamtejszy przemysł. Czas mu nie sprzyjał. Trafił na wielki kryzys. Trudno było nakłaniać twardo stąpających po ziemi biznesmenów do wielkich inwestycji. Zwłaszcza, że do pomysłów Sędzimira nie mieli przekonania ich tradycyjnie nastawieni fachowcy. Okres amerykański przyniósł mu jednak korzyści. W archiwach zapoznał się z mnóstwem opisów patentowych – co nasunęło mu rozwiązania pewnych kwestii szczegółowych.

W zakładach Kruppa w Essen pomysł rozwałcowywania blach stalowych na zimno do nieosiągalnych wcześniej cienkości uznano również za nierealny. Udało mu się jednak znaleźć w Niemczech warsztat, gdzie wedle jego projektu skonstruowano prototyp takiej walcarki.

Od roku 1930 szukał szans w Polsce. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności udało mu się uruchomić pierwszą linię ciągłego walcowania blach na zimno i cynkowania swą metodą w Kostuchnie pod Katowicami w 1933 r. W tymże roku walcarkę Z systemu Sędzimira zainstalowano w Hucie Pokój w Nowym Bytomiu, gdzie działała aż do 1962 r.

Blacha ocynkowana metodą Sędzimira wykazywała liczne zalety. Można ją było poddawać dalszej obróbce – tłoczyć, wyginać. W 1934 r. pokryto nią dach krakowskich Sukiennic, a niebawem dach kurii biskupiej w Wilnie. Wkrótce zyskała międzynarodowy rozgłos. W 1935 r. Sędzimir przeniósł się do Paryża, od 1936 r. instalowano jego linie technologiczne w Wielkiej Brytanii, Francji i USA. W 1939 r. osiadł w Ameryce, zmieniając nazwisko na Tad Sendzimir. Jego metodą kształtuje się znakomitą większość karoserii samochodowych i obudów pralek, lodówek itp. Do końca XX wieku uruchomiono ponad 400 rozmaitych typów walcarek Sędzimira w 35 krajach świata. Uzyskał on około 120 patentów w różnych krajach, w tym 73 w USA. Był wynalazcą wszechstronnym, zajmował się zarówno ochronnymi

powłokami pojazdów kosmicznych, jak i pomysłami utworzenia pływających wysp, na których mieszkaliby wraz z rodzinami rybacy, podążający za ławicami ryb.

Całkowicie pochłaniała go pasja wynalazcza. Był człowiekiem zamkniętym w sobie i dziwacznym. Przez całe życie przestrzegał wyrafinowanej diety, opartej w sporej mierze na czosnku. Do bardzo późnej starości zachował nadzwyczajną tężyznę fizyczną, uprawiał pływanie i długie marsze. Zdobył ogromny majątek, finansował rozmaite inicjatywy, w tym także polonijne.

Zobacz poprzednie infografiki:

[Jan Czochralski](#)

[Ignacy Mościcki](#)

[Maria Skłodowska-Curie](#)

[Marian Rejewski](#)

Zapraszamy na portal gigancinauki.pl

[Polecamy karty edukacyjne do infografik Giganci nauki - do pobrania](#)

PLIKI DO POBRANIA

[Tadeusz Sędzimir \(pdf, 345.73 KB\) 24.01.2022 14:00](#)